

KOTIVALMISTEISEN ALKOHOLIN KÄYTTÖ TASAANTUI VUONNA 1994

Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos kartoitti 1970-luvulla väestön pontikan ja kiljun käyttöä galluputkimusten avulla viitenä eri ajan-kohtana (ks. tarkemmin Mäkelä 1973 & 1974 & 1978). Tätä kartoitusta on jatkettu 1980- ja 1990-luvulla (ks. Österberg 1989 & 1993 & 1994a). Uusimmassa tutkimuksessa aineiston kerääjänä oli Suomen Gallup ja keräysajan-kohtana marras-joulukuu vuonna 1994. Vastaa-jina oli 489 naista ja 514 miestä.

Vuodesta 1978 alkaen on pontikan ja kiljun käytön ohella kysytty kotiviinin käyttöä ja vuodesta 1985 alkaen sahdin käyttöä. Vuonna 1993 toteutetussa tutkimuksessa kysyttiin myös kotitekoisen oluen käyttöä ja vuoden 1994 tutkimuksessa vastaajille esitettiin ensimmäisen kerran kysymys salakuljetusalkoholin käytöstä.

Vuosien 1989, 1993 ja 1994 tutkimuksissa esitettiin myös muutama kysymys koti-oluen, kotiviinin ja pontikan valmistuksesta. Ne raportoidaan ensi kertaa tässä artikkelissa.

ALKOHOLIN KÄYTTÖÄ JA VALMISTUSTA KOSKEVAT KYSYMYKSET

Marras-joulukuussa 1994 haastatelluille esitettiin kaikkiaan 16 alkoholiin liittyvää kysymystä. Ensimmäiseksi haastatelluilta tiedusteltiin alkoholin käytön yleistä tiheyttä. Tämän jälkeen tehtiin 6 muuta alkoholin käyttöä koskevaa kysymystä. Ne olivat seuraavat: ”Aika ajoin keskustellaan siitä, nauttivatko ihmiset kotona tehtyjä alkoholijuomia aiem-

paa enemmän tai vähemmän. Oletteko nauttanut sahtia viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana?” ”Entä oletteko nauttinut kotona tehtyä alkoholipitoista olutta / kotiviiniä / kiljua / pontikkaa / salakuljetettuja alkoholijuomia tai spriiä viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana?” Vastausvaihtoehtoina olivat ”kyllä”, ”en” ja ”en osaa sanoa”.

Haastatelluille esitetyt kysymykset koskivat siis kotitekoisten alkoholijuomien ja salakuljetusalkoholin käytön yleisyyttä. Vastaukset eivät siten anna tietoa juoduista määristä. Taulukkoja 1–4 tarkasteltaessa on lisäksi muistettava, että esitetyt prosenttiluvut kertovat sen, mitä juomia haastatellut ilmoittavat käyttäneensä viimeksi kuluneen vuoden aikana, eivät välttämättä sitä, mitä he ovat todella juoneet. Vastaajien valmius myöntää joidenkin juomien käyttö saattaa myös vaihdella sen mukaan, ovatko kyseessä laillisesti valmistetut juomat, kuten kotiolut, sahti ja kotiviini, vai laittomasti valmistetut juomat, kuten kilju ja pontikka, tai salakuljetusalkoholi.

Kotitekoisten alkoholijuomien käyttöä koskevien kysymysten sanamuodot olivat vuonna 1994 samat kuin edellisenä vuonna ja ne ovat olleet käytännöllisesti katsoen samat kaikissa taulukossa 1 raportoiduissa tutkimuksissa (ks. Österberg 1993 & 1994a). Näin ollen voidaan olettaa, että vaikka esitetyt prosenttiluvut eivät kuvaisikaan luotettavasti käytön yleisyyttä, voidaan annettujen vastausten avulla silti arvioida suhteellisen luotettavasti kotitekoisten alkoholijuomien käytön yleisty- mistä tai harvinaistumista.

Taulukko 1. Kotitekoisten alkoholijuomien käyttö sukupuolen mukaan vuosina 1972, 1974, 1976, 1978, 1985, 1989, 1992, 1993 ja 1994, kotitekoista alkoholijuomaa viimeksi kuluneen vuoden aikana käyttäneiden prosenttiosuus kaikista vastanneista

käytetty juoma	1972	1974	1976	1978	1985	1989	1992	1993	1994
pontikka									
naiset	4	9	6	6	2	1	6	8	9
miehet	13	26	18	17	5	9	15	20	21
kilju									
naiset	3	6	2	3	0	1	3	3	2
miehet	8	12	6	7	3	6	9	8	6
sahti									
naiset	6	9	9	11	10
miehet	11	12	18	19	22
kotiolut									
naiset	21	20
miehet	31	29
kotiviini									
naiset	23	17	17	31	50	50
miehet	28	22	22	35	52	52
salakuljetusalkoholi									
naiset	6
miehet	16

Huom.: Käytettyjen aineiston keräysajankohdasta, haastattelujen lukumäärästä sekä aineiston kerääjästä ks. Österberg 1993, 21 ja Österberg 1994a, 276.

Marras-joulukuussa 1994 toteutettuun gal-luoptutkimukseen sisältyi 5 alkoholijuomien valmistusta koskevaa kysymystä. Ensiksi vastaajilta kysyttiin, ”oletteko itse tai onko perheessänne valmistettu alkoholipitoista olutta viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana”. Jos vastaus oli myöntävä, kysyttiin, ”kuinka paljon alkoholipitoista olutta on valmistettu viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana”. Samalla tavalla kysyttiin kotiviinin valmistusta. Lisäksi kotiviinin valmistajilta kysyttiin, ”kuinka suuri prosenttiosuus valmistetusta kotiviinistä on niin kutsuttua pikaviiniä eli viiniä, jonka valmistusaineet on ostettu valmiina pakettina”. Lopuksi vastaajia pyydettiin arvioimaan, ”kuinka suuri prosenttiosuus kaikesta itse juomastasi alkoholipitoisesta oluesta/ viinistä/ väkevästä alkoholijuomista on kotona valmistettua” sekä ”kuinka suuri prosenttiosuus kaikista itse juomistasi väkevästä alkoholijuomista on salakuljetettua”.

PONTIKAN KÄYTTÖ

Taulukosta 1 käy ilmi, että pontikan käyttö tuli harvinaisemmaksi 1970-luvun puolivälistä aina 1980-luvun puoliväliin, jolloin se oli alimmillaan sitten sotien jälkeisen ajan (Österberg 1985). Tämän jälkeen pontikan käyttö yleistyi, mutta yleistymisestäään huolimatta se ei ollut vuonna 1993 yhtä laajaa kuin 1970-luvun alkupuoliskolla, jolloin suhteellisen halpojen pientislauslaitteiden markkinointi ja Alkon lakko vuonna 1972 antoivat monille sysäyksen tislauksen aloittamiseen kaupunkiasunnoissa. Vuodesta 1993 vuoteen 1994 pontikan käytön yleisyys on pysynyt ennallaan, joten tisluslaitteiden markkinoinnin ja myynnin kieltäminen vuonna 1976 näyttää edelleen rajoittavan pontikan valmistusta lamankin oloissa.

Vuonna 1992 pontikan käyttäjiksi ilmoitautui kaupungeissa 10 prosenttia ja maalais-

Taulukko 2. Kotitekoisten alkoholijuomien käyttö iän ja sukupuolen mukaan vuonna 1994, kotitekoista alkoholijuomaa käyttäneiden prosenttiosuus kaikista vastanneista

ikä N	miehet		naiset	
	alle 35 (208)	35 ja yli (306)	alle 35 (201)	35 ja yli (288)
pontikka	31	14	12	8
kilju	9	4	4	1
sahti	24	20	13	9
kotiolut	41	21	28	14
kotiviini	61	47	60	42
salakuljetusalkoholi	22	12	7	5

kunnissa 11 prosenttia vastaajista. Vuonna 1993 vastaavat luvut olivat 13 ja 15 prosenttia ja vuonna 1994 ne olivat 14 ja 16 prosenttia, joten pontikkaa ei tätä nykyä voida pitää erityisenä syrjäseutujen juomana. Tätä käsitystä tukee myös se, että vuonna 1994 pontikan käyttäjiä löytyi enemmän Uudeltamaalta (17 %) kuin muualta Etelä-Suomesta (15 %) tai Keski-Suomesta (12 %) ja Pohjois-Suomesta (14 %). Lisäksi maanviljelijät olivat vuonna 1994 se sosiaaliryhmä, jonka pontikan käyttö oli harvinaisinta.

KILJUN KÄYTTÖ

Myös kiljun käyttö tuli hieman harvinaisemmaksi 1970-luvun puolivälistä vuoteen 1985 ja yleistyi hieman 1980-luvun puolivälin jälkeen. Se ei kuitenkaan näytä yleistyneen enää vuodesta 1992 vuoteen 1994. Taulukon 1 mukaan kilju on kaikista kotitekoisista alkoholijuomista harvimmin käytetty juoma. Edes syventynyt lama ei näytä kyenneen nostamaan tämän suhteellisen halvan sekä helppo- ja nopeavalmisteisen hätäapujuoman käyttöä.

Näkemyistä kiljusta hätäapujuomana voidaan perustella muun muassa sillä, että alle 60 000 markkaa vuodessa ansaitseviin kotitalouksiin kuuluvista 6 prosenttia ilmoitti vuonna 1994 käyttäneensä kiljua viimeksi kulu-

neen vuoden aikana, kun 60 000–210 000 markkaa ansaitsevien joukossa vastaava osuus oli 4 prosenttia ja yli 210 000 markkaa ansaitsevilla 2 prosenttia. Erot olivat vielä selvempiä vuoden 1993 aineistossa (Österberg 1994a). Vastaavia eroja ei ole muiden kotitekoisten alkoholijuomien kohdalla; itse asiassa pontikan, kotiviinin, sahdin ja kotioluen nauttijoita on enemmän suuri- kuin pienituloisten keskuudessa.

SAHDIN KÄYTTÖ JA VALMISTUS

Myös sahdin käyttö näyttää yleistyneen hieman sitten 1980-luvun puolivälin ja pysyneen ennallaan vuodesta 1993 vuoteen 1994. Taulukosta 2 käy ilmi, että sahdin käyttäjien osuus on lähes yhtä suuri alle ja yli 35-vuotiaiden joukossa niin miehillä kuin naisillakin. Sekä miesten että naisten keskuudessa kotioluen ja kotiviinin käyttäjien osuus on alle 35-vuotiaiden keskuudessa selvästi suurempi kuin yli 35-vuotiaiden keskuudessa. Miesten osalta sama pätee myös pontikkaan ja salakuljetusalkoholiin. Taulukko 2 viittaa siten siihen, että sahdin pariin ei ole tullut samassa määrin uutta nuorta käyttäjäkuntaa kuin on asianlaita kotiviinin ja kotioluen osalta.

Sahdin valmistus on suhteellisen työlästä ja monimutkaista. Siksi on arvioitu, että sahtiperinne olisi ennemmin tai myöhemmin katkea-

massa muiden mallasjuomien suhteellisen helpon saatavuuden vuoksi. Sahtimaltaan myyntitietojen perusteella tämä prosessi saattaa jo olla käynnissä, sillä vuodesta 1993 vuoteen 1994 sahtimaltaan myynti väheni 15 prosenttia. Vuonna 1994 myydyin sahtimaltaan perusteella sahdin valmistusmääräksi voidaan arvioida noin 2,5 miljoonaa litraa.

Kun taulukon 1 mukaan sahtia viimeksi kuluneen vuoden aikana käyttäneiden osuus on noussut lähes kaksinkertaiseksi vuodesta 1985 vuoteen 1994, on sahtimaltaan myynnin perusteella arvioitu sahdin valmistusmäärä vähentynyt samana ajanjaksona noin 20 prosenttia. Sahdin valmistuksen ja käytön yleisyyden vertailu muistuttaakin siitä helposti unohtuvasta seikasta, että sahdin käyttäjien lukumäärä ja juodun sahdin määrä saattavat kehittyä eri suuntiin. Sahtivierteen kaupallisen valmistuksen aloittaminen ja sahdin tulo eräiden Alkon myymälöiden valikoimiin selittävät osaltaan käyttäjäkunnan laajenemista. Useimmiten sahtiin tutustuminen ei kuitenkaan näytä johtaneen laajempaan pysyvään käyttöön.

KOTIOLUEN KÄYTTÖ JA VALMISTUS

Vuoden 1993 lopulla tehdyn Gallupin omnibusin mukaan kotiolutta viimeksi kuluneen vuoden aikana käyttäneitä oli selvästi enemmän kuin sahtia käyttäneitä. Vuodesta 1993 vuoteen 1994 kotiolutta käyttäneiden osuus on pysynyt ennallaan sekä miesten että naisten keskuudessa. Vuonna 1994 noin 30 prosenttia miehistä ja 20 prosenttia naisista oli nauttinut kotiolutta viimeksi kuluneen vuoden aikana.

Kotioluen samoin kuin kotiviinin käyttäjien osuus on suurin piirtein sama Suomen eri osissa. Sen sijaan kotitekoisen oluen käyttäjiä on selvästi enemmän keskikoulun käyneiden ja ylioppilaiden (noin 30 %) kuin kansakoulun käyneiden (14 %) keskuudessa. Myös kotiviinin käyttäjiä on enemmän keskikoulun käyneiden ja ylioppilaiden (noin 60 %) kuin

kansakoulun käyneiden (noin 40 %) keskuudessa.

Kotioluen käyttö oli vuoden 1984 juomapatutkimusten perusteella hyvin vähäistä (ks. Österberg 1985). Tullitilastoista ja kotioluen valmistukseen tarkoitettujen pakkausten kotimaisten tuottajien antamista tiedoista on jo aiemmin käynyt ilmi, että kotioluen valmistus lisääntyi voimakkaasti 1990-luvun alussa. Tullitilaston ilmoittamaan tuontimäärään ja kotimaassa valmistettujen olutpakkausten määrään perustuvan laskelman mukaan kotiolen käyttö lisääntyi peräti 80 prosenttia vuodesta 1992 vuoteen 1993 (Salmi 1994).

Taulukon 5 tiedot käyvät yksiin edellä esitettyjen kotiolen valmistusta koskevien tietojen kanssa. Gallupin omnibus-tutkimusten mukaan kotiolutta valmistettiin vuonna 1969 vain kolmessa perheessä sadasta, kun vastaava osuus oli 10 prosenttia vuonna 1993 samoin kuin vuonna 1994. Kun valmistajien lukumäärä kerrotaan keskimäärin valmistettujen litrojen määrällä, saadaan kotiolen valmistusmääräksi kaikkien vuosina 1993 ja 1994 tehtyjen kolmen omnibus-tutkimuksen mukaan noin 8 miljoonaa litraa. Pentti Salmen vuotta 1993 koskeva arvio oli 10 miljoonaa litraa.

Käytettävissä olevien gallup-aineistojen perusteella sekä kotiolen käytön yleisyys että valmistusmäärä ovat pysyneet ennallaan vuodesta 1993 vuoteen 1994. Sen sijaan mallasuutteen tuonti- ja valmistustietojen perusteella kotona valmistetun oluen määrä on lisääntynyt vuodesta 1993 vuoteen 1994 noin 16 prosenttia. Näiden tietojen perusteella kotiolen valmistus olisi ollut vuonna 1993 noin 10 miljoonaa litraa ja vuonna 1994 noin 12 miljoonaa litraa.

KOTIVIININ KÄYTTÖ

Kotiviinin käyttö on yleistynyt selvästi sitten 1980-luvun puolivälin, ja kotiviini on tällä hetkellä yleisimmin käytetty kotitekoinen alkoholiuoma. Kotiviinin käytön kohdalla ei

Taulukko 3. Kotiviinin käyttö iän ja sukupuolen mukaan vuosina 1989, 1992, 1993 ja 1994, kotitekoista alkoholijuomaa käyttäneiden prosenttiosuus kaikista vastanneista

ikä	miehet		naiset	
	alle 35	35 ja yli	alle 35	35 ja yli
1989	29	18	23	13
1992	48	27	44	22
1993	63	45	66	39
1994	61	47	60	42

Taulukko 4. Kotitekoisten alkoholijuomien käyttö alkoholin käyttöiheyden mukaan vuonna 1994, kotitekoista alkoholijuomaa käyttäneiden prosenttiosuus kaikista vastanneista

N	useammin kuin	alkoholin käyttöiheys	enintään kerran
	kerran viikossa	enintään kerran viikossa, mutta vähintään pari kertaa kuukaudessa	kuukaudessa
	(243)	(354)	(261)
pontikka	28	20	5
kilju	9	5	1
sahti	22	20	13
kotiolut	38	33	16
kotiviini	72	68	42
salakuljetusalkoholi	22	13	5

näytä olevan eroa miesten ja naisten välillä, sillä sukupuolesta riippumatta joka toinen suomalainen ilmoitti vuoden 1994 lopulla nauttineensa kotiviiniä viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana. Taulukosta 1 nähdään, että kotiviinin käyttäjien osuus ei ole enää lisääntynyt vuodesta 1993 vuoteen 1994.

Taulukosta 2 voidaan todeta, että alle 35-vuotiaiden keskuudessa kotiviinin käyttäjien osuus on suurempi kuin sitä vanhempien keskuudessa. Taulukkoa 3 voi juuri ja juuri tulkiten siten, että tämä ero on tasoittumaan päin. Se taas voisi merkitä, että kotiviinin valmistajien määrä ei enää lisääntyisi, joskaan kotiviinin valmistajat eivät myöskään luopuisi aloittamastaan toiminnasta.

Usein alkoholia käyttävät ilmoittavat käyttävänsä kotiviiniä, samoin kuin kaikkia muitakin kotona valmistettuja alkoholijuomia

useammin kuin harvoin alkoholia käyttävät (taulukko 4).

Taulukon 5 mukaan kotiviinin valmistus oli vielä vuonna 1989 aika harvinaista. Tuolloin joka kahdennessakymmenennessä suomalaisessa perheessä valmistettiin kotiviiniä. Vuonna 1993 vastaava osuus oli 19 prosenttia, ja se on pysynyt muuttumattomana vuodesta 1993 vuoteen 1994.

Kotiviinin valmistajilta kysyttiin myös, oliko valmistettu viini niin kutsuttua perinteistä kotiviiniä eli kotimaisista marjoista tai hedelmistä valmistettua vai oliko se niin kutsuttua pikaviiniä eli viiniä, jonka valmistusaineet oli ostettu pakettina valmistusohjeineen ja muine tykötarpeineen. Kysymyksen sanamuoto on ollut täsmälleen sama vuosina 1989, 1993 ja 1994.

Saatujen vastausten mukaan 0 prosenttia

Taulukko 5. Niiden vastaajien prosenttiosuus, jotka ilmoittivat, että joko he itse tai joku heidän perheessään oli valmistanut kotitekoista olutta tai viiniä viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana

	1989	1993	1994 ¹	1994
valmistettu olutta	3	11	9	10
valmistettu viiniä	5	19	19	19

¹ Aineisto on Suomen Gallup Oy:n keräämä. Tilaajana oli Suomen Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto r.y. Aineisto kerättiin 17.8.–5.9.1994. Haastatteluja suoritettiin yhteensä 1 010. Tiedot saatu Suomen Panimo- ja virvoitusjuomateollisuuden jakamasta lehdistötiedotteesta. Muiden aineistojen keräysajankohdista, haastattelujen määristä ja aineiston kerääjistä ks. Österberg 1993, 21 ja 1994a, 276.

valmistetusta viinistä olisi ollut pikaviiniä vuonna 1989, kun vastaava osuus oli noin 50 prosenttia vuonna 1993 ja 60 prosenttia vuonna 1994. On mahdollista, että sanamuodon ennallaanpysymisestä huolimatta kysymystä ei ole ymmärretty aivan samalla tavoin vuosina 1989, 1993 ja 1994. Silti saadut vastaukset kertovat erinomaisen selkeästi, että kotiviinipakkausten myynti on yleistynyt nimenomaan 1990-luvun alussa.

Kun kotiviiniä valmistaneiden kotitalouksien määrä kerrotaan keskimääräisellä valmistusmäärällä, saadaan kotiviinin valmistukseksi vuonna 1993 ja 1994 kaikkien kolmen gallup-aineiston mukaan 14 miljoonaa litraa vuodessa. Kotiviinipakkausten tukkumyyjien antamien sekä tullitilastosta saatavien varsin puutteellisten tietojen perusteella kotiviinin valmistusmääräksi vuonna 1993 on aikaisemmin arvioitu 10–12 miljoonaa litraa (Alkon hallintoneuvoston kertomus 1993). Lisäksi julkisuudessa on kotiviinin valmistusmääräksi vuonna 1993 esitetty suurempiakin lukuja. Esimerkiksi kotimaisten pikaviinipakkausten valmistuksen aloittamisen yhteydessä on pelkästään pikaviinin valmistusmääräksi vuonna 1993 arvioitu 11,5 miljoonaa litraa (Kotiviinipakkauksia..., 1994).

KOTIVALMISTEISEN ALKOHOLIN OSUUS ALKOHOLIN KULUTUKSESTA

Tämänkertaisessa tutkimuksessa tiedustel-

tiin myös kotivalmisteisen alkoholin kulutuksen osuutta vastaavan juomaryhmän koko kulutuksesta sekä salakuljetusalkoholin osuutta väkevien alkoholijuomien kulutuksesta. Koska eri kulutustasolla olevien yksilöiden ilmoittamien prosenttilukujen keskiarvosta ei voida päätellä asianomaisen juoman osuutta koko kulutuksesta, on seuraavissa esitettäviä lukuja pidettävä vain suuntaa antavina. Keskimäärin kotiolen osuudeksi ilmoitettiin 4 prosenttia koko oluen kulutuksesta, kotiviinin osuudeksi 13 prosenttia viinien koko kulutuksesta, pontikan osuudeksi 0,4 prosenttia väkevien koko kulutuksesta ja salakuljetusalkoholin osuudeksi 0,8 prosenttia väkevien alkoholijuomien koko kulutuksesta. Usein alkoholia käyttävillä vastaavat osuudet olivat 8, 21, 1 ja 2 prosenttia. Vertailun vuoksi todettakoon, että valmistus- ja tullitilastoihin perustuvien laskelmien mukaan kotona valmistetun oluen osuus oli vuonna 1994 noin 3 prosenttia oluen koko kulutuksesta. Vastaavasti edellä mainittujen kolmen gallup-tutkimuksen mukaan kotiviinin osuus oli vuonna 1994 noin 31 prosenttia väkevien ja mietojen viinien yhteenlasketusta kulutuksesta (ks. myös Österberg 1994b). Lisäksi esitettyjen tietojen perusteella voidaan arvella, että salakuljetusalkoholi olisi tätä nykyä käyttömäärältään pontikkaa merkittävämpi juoma. Käytön yleisyydessä pontikka on vielä salakuljetusalkoholin edellä.

YHTEENVETO

Kotivalmisteisen alkoholin käyttö yleistyi selvästi 1980-luvun jälkipuoliskolla ja 1990-luvun alussa. Selvimmin tämä koski kotiviinin ja kotioluen käyttöä ja valmistusta.

Vuodesta 1993 vuoteen 1994 kotitekoisten alkoholijuomien käyttö ei enää yleistynyt. Vuonna 1994 kotiviini oli selvästi yleisimminkin käytetty kotitekoisen alkoholijuoma ja kotiolut oli toiseksi suosituin.

KIRJALLISUUS

Alkon hallintoneuvoston kertomus 1993

Kotiviinipakkauksia kotimaisista marjoista ja hedelmistä. Lehdistötiedote 2.2.1994

Mäkelä, Klaus: Pontikan ja kiljun käyttö Suomessa vuonna 1972 gallup tutkimuksen mukaan. Alkoholipolitiikka 38 (1973): 2, 55–58

Mäkelä, Klaus: Pontikan ja kiljun käyttö Suomessa vuosina 1972, 1973 ja 1974. Alkoholipolitiikka 39 (1974): 5, 171–177

Mäkelä, Klaus: Kotivalmisteisen alkoholin käyttö Suomessa vuosina 1972–1978. Alkoholipolitiikka 43 (1978): 6, 322–324

Salmi, Pentti: Oluen ja viinin kotivalmistus vuonna 1993. Muistio 23.3.1994

Österberg, Esa: Alkoholijuomien tilastoitu ja ti-

Gallup tutkimusten perusteella kotioluen valmistusmäärä oli vuonna 1994 noin 8 miljoonaa litraa ja kotiviinin valmistus noin 14 miljoonaa litraa. Niin kutsuttua pikaviiniä tästä oli runsaat 8 miljoonaa litraa. Mallasuutteen valmistus- ja maahantuontitietojen perusteella kotioluuta on arvioitu valmistetun 12 miljoonaa litraa vuonna 1994. Sahtimaltaan valmistustietojen perusteella arvioituna sahtia valmistetaan nykyisin noin 2,5 miljoonaa litraa.

lastoimaton kulutus. Teoksessa: Simpura, Jussi (toim.): Suomalaisten juomatavat. Haastattelututkimusten tuloksia vuosilta 1968, 1976 ja 1984. Helsinki: Alkoholitutkimussäätiö, 1985

Österberg, Esa: Kotivalmisteisen alkoholin käyttö Suomessa vuosina 1972–1989. Alkoholipolitiikka 54 (1989): 4, 199–295

Österberg, Esa: Kotivalmisteisen alkoholin käyttö yleistyy. Alkoholipolitiikka 58 (1993): 3, 212–218

Österberg, Esa: Kotivalmisteisen alkoholin käyttö yleistyi vuonna 1993. Alkoholipolitiikka 59 (1994): 4, 276–279. 1994a

Österberg, Esa: Kotitekoisen alkoholin valmistus lisääntynyt. Pulloposti 1994: 7, 14–15. 1994b.

ENGLISH SUMMARY

Esa Österberg: Consumption of home-made alcohol stabilized in 1994 (Kotivalmisteisen alkoholin käyttö tasaantui vuonna 1994)

Since the early 1970s the Social Research Institute of Alcohol Studies has commissioned several surveys on home-made alcohol. The most recent survey was conducted in January 1995.

The surveys show that the consumption of illegal spirits (moonshine) and 'kilju' – a sugar-fermented, strong home brew – became more widespread in the early 1970s and declined after 1974. Since the mid-1980s moonshine and 'kilju' have again become more widespread, although consumption stabilized during 1994. According to the latest survey, 21% of men and 9% of women questioned said they had consumed moonshine and 2% of women and 6% of men had consumed 'kilju' in 1994.

Consumption of 'sahti' – the traditional, Finnish

home-brewed ale – has also increased since the second half of the 1980s. According to the latest survey, 10% of women and 22% of men questioned said they had drunk 'sahti' during the previous 12 months.

The production of home-made wine has also become more common since the mid-1980s. In the January 1995 survey 50% of the women and 52% of the men said they had drunk home-made wine during the previous 12 months.

According to a comprehensive Gallup survey the production of home-made beer was 8 million litres and the production of home-made wine 14 million litres in 1994. Figures for the production and import of malt extract for beer making, on the other hand, indicate that the volume of home-brewed beer rose to 12 million litres in 1994 and the production of 'sahti' to 2.5 million litres.

KEY WORDS:

Unrecorded consumption, home-made wine, illicit alcohol, moonshining, Finland